

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Marian Banaś

LOP.411.003.04.2022

Pan
Mariusz Kamiński
Minister
Spraw Wewnętrznych i Administracji

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**zmienione zgodnie z treścią uchwały nr 64/2023 Kolegium Najwyższej Izby Kontroli
z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego**

D/22/505 – Działania podmiotów publicznych w związku z kryzysem ekologicznym na rzece Odrze

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 50 00, F +48 22 444 57 93
nik@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, ul. Stefana Batorego 5, 02-591 Warszawa ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariusz Kamiński, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji ² od 13 sierpnia 2019 r. (akta kontroli str. 3)
Zakres przedmiotowy kontroli	Działania podjęte w sytuacji wystąpienia w 2022 r. zagrożenia związanego z jakością wód rzeki Odry.
Okres objęty kontrolą	Od 1 lipca 2021 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych ³ z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Rafał Marynowicz – Doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LOP/22/2023 z 9 lutego 2023 r. 2. Przemysław Fedorowicz - Doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LOP/23/2023 z 2 marca 2023 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dalej: Ministerstwo lub MSWiA.

² Dalej także: Minister.

³ 14 kwietnia 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji podejmował działania w związku z sytuacją kryzysową na rzece Odrze w obszarze swojej właściwości. Zapewnił niezwłoczną realizację zadania określonego rekomendacją Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego⁶ wydaną na posiedzeniu RZZK w dniu 12 sierpnia 2022 r., potwierdzoną poleceniem Wiceprezesa Rady Ministrów – Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, polegającego na zorganizowaniu i kierowaniu pracą międzyresortowego zespołu, którego celem była koordynacja działań organów państwa wobec wystąpienia tej sytuacji kryzysowej. W szczególności organizował systematyczne posiedzenia zespołu, na których zapewniono bieżący przepływ informacji w zakresie sytuacji kryzysowej na Odrze i podejmowanych działań przez poszczególne resorty. W ocenie NIK, działania te wpisywały się w sformułowane w sposób ogólny: rekomendację RZZK i polecenie Wiceprezesa Rady Ministrów. Z uwagi na ustne polecenie przez Prezesa Rady Ministrów, poczynając od 14 sierpnia 2022 r., *zajęcia się* sytuacją na rzece Odrze przez Minister Klimatu i Środowiska, faktyczna koordynacja działań (w tym kierowanie posiedzeniami międzyresortowego zespołu) sprawowana była przez dwa podmioty. Tym samym ograniczona została rola Ministra jako podmiotu wiodącego w zarządzaniu kryzysowym, wskazanego na zasadach przewidzianych w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego. Jednak odpowiedzialności za ten stan rzeczy, wobec wyżej wskazanej okoliczności, nie ponosi kontrolowany minister.

Działania Ministerstwa, w wyniku braku wpływu do tej jednostki do 11 sierpnia 2022 r. informacji o zagrożeniu (na co zwrócił uwagę w trakcie ww. posiedzenia Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego także Wiceprezes Rady Ministrów – Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego), którego pierwsze przejawy występowały już w trzeciej dekadzie lipca 2022 r., były jednak spóźnione w stosunku do dynamicznie zmieniającej się sytuacji. W konsekwencji, dopiero od 12 sierpnia 2022 r. Państwowa Straż Pożarna została w zintensyfikowany i skoordynowany sposób włączona m.in. w działania związane z usuwaniem martwych ryb. Wcześniej ciężar działań z tym związanych spoczywał przede wszystkim na Polskim Związku Wędkarskim przy wsparciu wolontariuszy. Z uwagi na brak wiedzy o potencjalnych skutkach zdrowotnych kontaktu z materiałem biologicznym oraz wodą, było to stanem niepożądanym.

Sprawności koordynacji działań organów państwa wobec sytuacji kryzysowej na Odrze nie sprzyjał brak adekwatnego, informatycznego systemu raportująco-analitycznego, wspomagającego zarządzanie w sytuacji kryzysowej, w którym na bieżąco byłyby gromadzone, agregowane i przekazywane informacje o rozwoju sytuacji, działaniach podejmowanych przez podmioty zaangażowane w reagowanie na nią, zaangażowanych zasobach i rezultatach działań.

W rezultacie skoordynowanych przez MSWiA prac międzyresortowego zespołu nie ustalono odpowiedzialnych za sytuację na Odrze, która umożliwiła intensywny rozwój algi *Prymnesium parvum* i uwolnienie toksyn do wody, a w konsekwencji śmierć setek ton ryb i innych organizmów wodnych. Nie zostały również wypracowane i wdrożone przez uprawnione podmioty rozwiązania skutecznie ograniczające występowanie czynników zidentyfikowanych jako konieczne dla zakwitów ww. organizmów w rzece. Nie wynikało to jednak z błędów lub zaniedbań jednostki kontrolowanej.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej także: RZZK.

Nieprawidłowości⁷ występujące w działalności kontrolowanej jednostki polegały na nieopracowaniu nowego ani też niezaktualizowaniu obowiązującego PZK MSWiA, pomimo upływu dwuletniego cyklu planowania, co było niezgodne z art. 5 ust. 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, a także niezwołaniu posiedzeń Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Pierwsze informacje dotyczące wystąpienia niekorzystnych zjawisk w rzece Odrze, objawiających się śnięciami znacznej ilości ryb, do Ministerstwa wpłynęły 11 sierpnia 2022 r. z Rządowego Centrum Bezpieczeństwa⁸, z Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego⁹ i z Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego.

W raporcie RCB otrzymanym 11 sierpnia 2022 r. o godzinie 8:33 poinformowano o odnotowanym w poprzednim dniu (10 sierpnia 2022 r.) zdarzeniu - zagrożeniu miejscowym określonym jako „śnięte ryby w Odrze”, dla którego przedstawiono następujące informacje: *Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska kontrolują i sprawdzają stany wody w Odrze. Badane są próbki wody w województwie śląskim, opolskim, dolnośląskim, lubuskim i zachodniopomorskim. Zwiększona liczba śniętych ryb wystąpiła na kanale Odry w miejscowości Oława. W rzece stwierdzono wysoki poziom tlenu, odbiegający od typowych stężeń tego pierwiastka w okresie letnim. Wysokie temperatury, niski stan wody oraz brak rozkwitu w wodzie może wskazywać na jego nienaturalne pochodzenie. Zachodzi podejrzenie, że do wody przedostała się substancja o właściwościach silnie utleniających, w wyniku której mogło dojść do zachodzących w wodzie reakcji, które uwalniają tlen. W żadnym z pięciu województw nie stwierdza się obecności w rzece mezytylenu. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu złożył do Prokuratury zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa.*

We wcześniejszych Raportach Dobowych RCB z sierpnia 2022 r. i lipca 2022 r. nie odnotowano informacji o zagrożeniu, objawiającym się śnięciami ryb występującymi w wodach rzeki Odry.

(akta kontroli str. 3547, 3867)

O godzinie 15:29 Ministerstwo otrzymało z WCZK we Wrocławiu, przekazany pocztą elektroniczną, Raport sytuacyjny nr 1 dotyczący masowego śnięcia ryb na Odrze. W raporcie odnotowano m.in., że od końca lipca wpływały do tej jednostki informacje od pojedynczych podmiotów o zaobserwowaniu lokalnie w nurcie rzeki śniętych ryb. Według raportu Wojewoda Dolnośląski, w związku z możliwością wystąpienia tzw. przydychy na rzece Odrze, powiadomił Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska¹⁰, Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu¹¹ i powiatowe centra zarządzania kryzysowego. W dniu 11 sierpnia 2022 r. na posiedzeniu Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (zwołanym przez Wojewodę Dolnośląskiego 10 sierpnia 2022 r.) przedstawiono ustalenia i działania WIOŚ, Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii we Wrocławiu, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, RZGW we Wrocławiu, Policji, Państwowej Straży Pożarnej,

⁷ Nieprawidłowości te stwierdzone zostały uprzednio w trakcie kontroli NIK P/22/029 *Przygotowanie państwa na zagrożenia związane z działaniami hybrydowymi*.

⁸ Dalej: RCB.

⁹ Dalej: WCZK we Wrocławiu.

¹⁰ Dalej: WIOŚ.

¹¹ Dalej także: RZGW we Wrocławiu.

Państwowej Straży Rybackiej. Przedstawiono też planowane działania, które miały objąć: 1/ wystosowanie komunikatów przez każdą z inspekcji na własnej stronie internetowej oraz przez WCZK we Wrocławiu w Regionalnym Systemie Ostrzegania, 2/ rozpoczęcie procesu meldowania do Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniami w ramach procedur Międzynarodowego Planu Ostrzegawczo-Alarmowego dla Odry¹², 3/ prowadzenie monitoringu zagrożenia na terenie województwa dolnośląskiego.

(akta kontroli str. 28-29)

O godzinie 21:18 do Ministerstwa wpłynęła przekazana pocztą elektroniczną z Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego¹³ „Informacja po spotkaniu Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego”, z której wynikało, że o godz. 18.00 w Gorzowie Wielkopolskim rozpoczęło się spotkanie wojewodów oraz podległych im służb i inspekcji z województw nadodrzańskich. Uczestniczyli w nim również: Sekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska i Klimatu, Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Główny Inspektor Ochrony Środowiska oraz Zastępca Głównego Inspektora Sanitarnego, a także przedstawiciele Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej ze Szczecina i Wrocławia, Polskiego Związku Wędkarskiego¹⁴ i Wojsk Obrony Terytorialnej. Wojewodowie informowali o stabilnej sytuacji na terenie województw: śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego, sporadycznym pojawianiu się śniętych ryb, pojawianiu się śniętych ryb na Kanale Gliwickim oraz o prowadzonych badaniach wody i pobraniu próbek ryb, które zostały przekazane do Instytutu w Puławach. Informowano też, że zjawisku śnięcia ryb towarzyszy podwyższenie poziomu tlenu w wodzie i podwyższona temperatura. Wskazywano, że najtrudniejsza sytuacja była w województwie lubuskim poniżej Krosna Odrzańskiego do ujścia rzeki Warty w Kostrzynie nad Odrą. Podjęto ustalenia o charakterze ponad wojewódzkim, dotyczące m.in. rozważenia wydania przez Głównego Inspektora Sanitarnego zakazu korzystania turystycznego i rekreacyjnego z rzeki i działań na rzecz przyspieszenia badań próbek ryb. Wojewodowie zobowiązali się w szczególności do skoordynowania akcji zbierania martwych ryb oraz szybkiego przekazywania między województwami informacji o kolejnych przypadkach śnięcia ryb.

(akta kontroli str. 14-15, 3547, 3984)

Kolejnego dnia (12 sierpnia 2022 r.) o godzinie 13.40 otrzymano z RCB (pocztą elektroniczną) pierwszą informację, w której zdarzenie na Odrze określono jako skażenie rzeki Odry. W informacji podano, że na 12 sierpnia 2022 r. skażenie rzeki występowało na terenie województw: dolnośląskiego, lubuskiego i zachodniopomorskiego. W dokumencie przedstawiono opis sytuacji ekologicznej rzeki Odry w czterech województwach¹⁵ oraz działania podjęte i planowane przez wojewódzkie centra zarządzania kryzysowego w Opolu, Wrocławiu, Gorzowie Wielkopolskim i Szczecinie, Ministerstwo Infrastruktury/Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie oraz Ministerstwo Klimatu i Środowiska/Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wraz z informacją: kiedy¹⁶ i od kogo te instytucje uzyskały pierwsze informacje oraz kiedy i komu przekazano informację o zagrożeniu.

(akta kontroli str. 16-27)

¹² Z zastrzeżeniem, że nastąpi to po wyrażeniu zgody przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

¹³ Dalej: LUW.

¹⁴ Dalej: PZW.

¹⁵ Bez śląskiego.

¹⁶ Było to odpowiednio: 14 lipca 2022 r. – Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego w Opolu, 16 lipca 2022 r. - Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego we Wrocławiu, 5 sierpnia 2022 r. - Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego w Gorzowie Wielkopolskim, 10 sierpnia 2022 r. - Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego w Szczecinie, 27 lipca 2022 r. – PGW WP (Ministerstwo Infrastruktury 11 sierpnia) i 1-4 sierpnia 2022 r. – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

W raporcie RCB, który do Ministerstwa wpłynął 12 sierpnia 2022 r., informowano o odnotowanym 11 sierpnia 2022 r. zdarzeniu - zagrożeniu miejscowym określonym jako „sytuacja ekologiczna rzeki Odry” opisanym w następujący sposób: *W wyniku skażenia rzeki Odry, do którego doszło przed 27 lipca br., pracownicy Wód Polskich podejmują szereg czynności i działań zmierzających do ograniczenia tego problemu i znalezienia. Zgodnie z zawartymi umowami na dzierżawę wód przez Polski Związek Wędkarski, to PZW jest odpowiedzialny za utylizację ryb. Działania prowadzone są w wielu punktach na rzece Odrze, głównie z łodzi. Zanieczyszczenie przesuwa się w dół rzeki. Utylizacja realizowana jest poprzez przekazanie padłych ryb do wyspecjalizowanych zakładów zajmujących się ich odbiorem.*

(akta kontroli str. 3547)

W Ministerstwie zakwalifikowano zdarzenia na Odrze związane z masowym śnięciem ryb, występującym w 2022 r. do sytuacji kryzysowych¹⁷. Komórką organizacyjną, do której zadań należy prowadzenie spraw związanych z realizacją, w zakresie właściwości Ministra, zadań wynikających z ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym¹⁸, był Departament Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego¹⁹.

Prowadzenie w okresie objętym kontrolą spraw wynikających z nadzoru nad realizacją zadań dotyczących zarządzania kryzysowego powierzone zostało decyzją Ministra²⁰ Sekretarzowi Stanu w Ministerstwie p. Maciejowi Wąsikowi.

(akta kontroli str. 81, 3549, 3822)

2. Według oświadczenia Dyrektora Departamentu Kontroli, działającego z upoważnienia Ministra, jedynym poleceniem jakie wydane zostało Ministrowi w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze, było polecenie Wiceprezesa Rady Ministrów - Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 12 sierpnia 2022 r., dotyczące zorganizowania pracy i zapewnienia koordynacji działań międzyresortowego zespołu kryzysowego. Minister nie otrzymał innych poleceń wydanych przez Prezesa Rady Ministrów (w tym na podstawie przepisów ustawy o zarządzaniu kryzysowym) lub inne uprawnione organy.

(akta kontroli, str. 8)

Na posiedzeniu Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego²¹ w dniu 12 sierpnia 2022 r., przewodniczący obradom Wiceprezes Rady Ministrów - Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Piotr Gliński polecił ustnie Sekretarzowi Stanu w Ministerstwie p. Maciejowi Wąsikowi zorganizowanie pracy i zapewnienie koordynacji działań międzyresortowego zespołu („sztabu”) kryzysowego²². Na posiedzeniu w skład ww. zespołu – poza przedstawicielami Ministerstwa – włączeni zostali także przedstawiciele: Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, RCB, Centrum Informacyjnego Rządu, Ministra Klimatu i Środowiska, Ministra

¹⁷ Wraz z występującymi w 2022 r. dwoma kolejnymi sytuacjami kryzysowymi: pandemią COVID-10 i wojną na Ukrainie, co ustalono w kontroli P/22/029 Przygotowanie państwa na zagrożenia związane z działaniami hybrydowymi (Wystąpienie pokontrolne KPB.410.002.01.2022).

¹⁸ Dz.U. z 2023 r. poz. 122.

¹⁹ Zgodnie z § 20 pkt 3 zarządzenia Nr 13 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 marca 2018 r. w sprawie ustalenia regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji Dz. Urz. MSWiA z 2018 r. poz. 15, ze zm.

²⁰ Decyzja nr 8 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 marca 2020 r. w sprawie zakresu czynności Sekretarza i Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Dyrektora Generalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz.Urz. poz. 12 ze zm.) i Decyzja nr 33 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 listopada 2021 r. w sprawie zakresu czynności Sekretarza i Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Dyrektora Generalnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz.Urz. poz. 47, ze zm.).

²¹ Dalej: RZZK.

²² Dalej także: Zespół Międzyresortowy.

Infrastruktury, Ministra Zdrowia, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie²³, Głównego Inspektora Sanitarnego. Nie zostały przy tym ustalone zasady sprawozdawania z realizacji działań objętych ww. poleceniem.

(akta kontroli str. 3772, 3773)

Dyrektor Departamentu Kontroli w wyjaśnieniu udzielonym z upoważnienia Ministra stwierdził, że (...) tego samego dnia o godzinie 12.00 na polecenie Pana Macieja Wąsika Sekretarza Stanu w MSWiA zorganizowano odprawę koordynacyjną w formule stacjonarnej w siedzibie MSWiA wraz z wideokonferencją z udziałem 5 wojewodów (dolnośląskiego, opolskiego, lubuskiego, śląskiego i zachodniopomorskiego). Tematyką spotkania było omówienie bieżącej sytuacji na rzece Odrze oraz podjęcie dalszych działań w tym zakresie.

(akta kontroli str. 11, 2441)

Polecenie Wiceprezesa Rady Ministrów - Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zorganizowania pracy i zapewnienia koordynacji działań międzyresortowego zespołu kryzysowego z 12 sierpnia 2022 r. nie przybrało formy odrębnego dokumentu.

Według wyjaśnienia²⁴ Wiceprezesa Rady Ministrów - Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, po zapoznaniu się przez członków RZZK z informacjami na temat sytuacji na Odrze, w wyniku przeprowadzonej dyskusji została wypracowana rekomendacja odnośnie do powołania międzyresortowego zespołu, zadaniem którego miała być koordynacja działań właściwych organów zarządzania kryzysowego i w protokole ustaleń z posiedzenia zapisano: *Powołanie międzyresortowego zespołu pod przewodnictwem sekretarza stanu w MSWiA Macieja Wąsika, w sprawie katastrofy ekologicznej na Odrze. Realizuje: Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji.*

Wiceprezes Rady Ministrów - Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego w wyjaśnieniu dotyczącym podstawy prawnej wydanego polecenia, powierzenia kierowania pracami ww. zespołu oraz zadań przewidzianych do realizacji, terminów sprawozdawania o działaniach i trybu postępowania stwierdził, że zadaniem zespołu był koordynacja działań właściwych organów zarządzania kryzysowego, nie został określony na tym etapie tryb działania zespołu ani obowiązek sprawozdawczy, a podstawą prawną powołania zespołu może być art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 122).

W odniesieniu do powyższego wyjaśnienia NIK zauważa, że przywołany przez Wiceprezesa Rady Ministrów przepis ustawy o zarządzaniu kryzysowym nie mógł mieć zastosowania w analizowanym przypadku, ponieważ dotyczy realizacji zadań w zakresie zarządzania kryzysowego na poziomie danego działu administracji rządowej – w tym zakresie art. 12 ust. 2b ww. ustawy przewiduje utworzenie zespołu zarządzania kryzysowego, w skład którego wchodzi kierujący właściwymi komórkami organizacyjnymi urzędu obsługującego ministra oraz inne osoby przez nich wskazane (przy czym rozumieć przez to należy przedstawicieli jednostek podległych lub nadzorowanych przez ministra tworzącego zespół zarządzania kryzysowego).

Wiceprezes Rady Ministrów - Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego w wyjaśnieniu stwierdził ponadto: *Odnośnie do przesłanek jakimi kierowano się powierzając zadanie kierowania pracami zespołu sekretarzowi stanu w MSWiA Panu Maciejowi Wąsikowi, w tym udzielenia wsparcia Ministrowi Klimatu i Środowiska pragnę zaznaczyć, iż wówczas, wobec braku jednoznacznych ustaleń co do źródeł i przyczyn „zjawiska śniętych ryb na rzece Odrze”, zadanie to rozpatrywane było*

²³ Dalej także: PGW WP.

²⁴ Wyjaśnienie pobrane w kontroli prowadzonej przez NIK w Rządowym Centrum Bezpieczeństwa w Warszawie.

wielowatkowo, w tym również w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego oraz ew. zaangażowania służb podległych wojewodom (których praca koordynowana jest przez MSWiA). Ponadto w określone działania związane z tym zagrożeniem (np. ostrzeganie ludności, wyławianie śniętych ryb) zaangażowano Policję i Państwową Straż Pożarną, które podlegają Ministrowi SWiA.

(akta kontroli str. 3758, 3759)

3. W Ministerstwie zapewniono aktualność i adekwatność pozyskiwanych informacji, umożliwiających realizację zadania koordynacji działań i monitorowania ich rezultatów.

Już w trakcie pierwszego posiedzenia Zespołu Międzyresortowego z 12 sierpnia 2022 r., Sekretarz Stanu w Ministerstwie wskazał, że odpowiedzialnymi za codzienną informację o stanie rzeki Odry są wojewodowie. Przekazał oczekiwanie, że wszystkie raporty będą trafiać do RCB i do Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego. Ustalono też m.in. konieczność zintensyfikowania działań związanych z pobieraniem i badaniem próbek, zarówno z Odry, jak i z ujęć wody pitnej.

Naczelnik Wydziału Ochrony Ludności w Departamencie Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego w korespondencji mailowej z 12 sierpnia 2022 r. skierowanej m.in. do komórek zarządzania kryzysowego w urzędach wojewódzkich w województwach nadodrzańskich oraz do RCB ustalił oczekiwany zakres informacji, które mają być zamieszczane w raportach dobowych i doraźnych. Oczekiwano informacji dotyczących: oceny ogólnej sytuacji występującego zagrożenia, podjętych działań za minioną dobę, w tym: w obszarze rozpoznania i monitoringu sytuacji, działań związanych z badaniem próbek, utylizacją odpadów biologicznych, współdziałaniem z samorządami i organizacjami pozarządowymi, działań inspekcji i straży, zaangażowania sił wspierających (w tym liczbę funkcjonariuszy, i żołnierzy, pracowników, wolontariuszy oraz jednostek sprzętu), w szczególności Państwowej Straży Pożarnej²⁵ i Ochotniczej Straży Pożarnej²⁶, Sił Zbrojnych RP, Policji, wystąpień medialnych i komunikatów. RCB zostało zobowiązane do opracowywania raportu zbiorczego za minioną dobę.

Wskazówek określających zakres oczekiwanych przez Ministerstwo informacji w sprawie zagrożenia na rzece Odrze nie kierowano do Policji i PSP.

(akta kontroli str. 30)

Dyrektor Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego wyjaśnił, że zakres przesyłanych raportów sytuacyjnych został wypracowany i sprawdzony w 2017 roku podczas wystąpienia nawałnicy w kilku województwach. Korygowanie przesyłania niezbędnych danych były uszczegółowiane podczas codziennych odpraw koordynacyjnych poświęconych sytuacji na rzece Odrze, w których uczestniczyli komendanci główni służb (PSP i Policji) lub ich zastępcy. (...) Forma, zakres i tryb przekazywania informacji nie ulegały formalnym zmianom w trakcie zdarzenia ekologicznego na rzece Odrze. Jednocześnie w ramach doszczegółowienia informacji, wyjaśnień co do treści zawartych w raportach oraz terminowość ich przekazywania nawiązywano kontakt telefoniczny zarówno z Wojewódzkimi Centrami Zarządzania Kryzysowego, jaki i bezpośrednio z kierownictwem Wydziałów Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędów Wojewódzkich.

(akta kontroli str. 3831)

²⁵ Dalej także: PSP.

²⁶ Dalej także: OSP.

Oczekiwanym sposobem przekazywania raportów, zgodnie z informacją Naczelnika Wydziału Ochrony Ludności w Departamencie Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego przekazaną w ww. korespondencji mailowej z 12 sierpnia 2022 r., była korespondencja kierowana codziennie (do godz. 9.00 wg stanu na godz. 00.00) na adresy poczty elektronicznej: dyzurny@rcb.gov.pl, do wiadomości zk@mswia.gov.pl. Nie zalecono korzystania z Centralnej Aplikacji Raportującej²⁷.

(akta kontroli str. 30)

Dyrektor Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego w Ministerstwie wyjaśnił, że decyzja o wykorzystaniu poczty elektronicznej do przekazywania raportów i pominięcia w tym procesie aplikacji CAR podjęta została dla usprawnienia komunikacji i zapewnienia przejrzystości przekazywanych informacji. W wyjaśnieniu podał, że MSWiA posiada konta do Centralnej Aplikacji Raportującej oraz możliwość przeglądania ujętych w aplikacji danych. Jednak z uwagi na funkcjonalność aplikacji oraz prezentowanych w niej danych MSWiA nie wykorzystywało ww. narzędzia podczas wystąpienia sytuacji ekologicznej na rzece Odrze.

Ponadto zakres informacji zawartych w CAR oraz pierwszy raport dobowy RCB zobrazował, że przedstawiane i gromadzone w systemie dane nie w pełni odzwierciedlają zaistniałą sytuację i są danymi ogólnymi.

Powyższe spowodowane jest m.in. formą wdrożenia i podstawą użytkowania niniejszego systemu. Przedmiotowa aplikacja bowiem nie została wprowadzona na podstawie zapisów aktów prawa ogólnie obowiązującego, tj. w formie regulacji rangi ustawowej bądź rozporządzenia Rady Ministrów. W związku z powyższym podmioty systemu zarządzania kryzysowego, w tym w szczególności jednostki samorządu terytorialnego wybiórczo traktują obowiązek raportowania poprzez wspomniany system.

W wyjaśnieniu wskazał także, że ze względu na formę prezentowanych danych aplikacja nie zapewnia możliwości umieszczenia wszystkich niezbędnych informacji. Ponadto użytkownikami końcowymi CAR są jednostki samorządu terytorialnego (Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego), które z uwagi na dowolność struktur na poziomie jest w tym zakresie, powodują, że przedstawione w CAR dane nie obrazują w pełni obszaru zaistniałego zdarzenia. Ponadto aplikacja nie jest używana w służbach i inspekcjach, w tym szczególnie centralnego, oraz Siłach Zbrojnych RP. Dodatkowo system CAR nie jest kompatybilny z innymi systemami/aplikacjami użytkowymi przez wspomniane podmioty, np. z SWD służb i jego wykorzystanie wymaga dodatkowego zaangażowania funkcjonariuszy bądź pracowników w tzw. ręczne przepisywanie danych z innych systemów teleinformatycznych.

(akta kontroli str. 3832-3833)

Dyrektor Departamentu Kontroli w wyjaśnieniu udzielonym z upoważnienia Ministra stwierdził, że w związku z faktem niestosowania aplikacji CAR przez część podmiotów zarządzania kryzysowego, Minister w ramach projektu ustawy o ochronie ludności oraz stanie klęski żywiołowej przygotował stosowne zapisy, mające na celu wprowadzenie obowiązkowego systemu informatycznego SI OMNIBUS.

(akta kontroli str. 2443)

NIK zauważa, że wskazany w powyższych wyjaśnieniach projekt ustawy nie trafiły dotąd pod obrady Rady Ministrów²⁸.

²⁷ System raportowania o zagrożeniach dla służb i instytucji, działający od 1 września 2013 r. (<https://archiwum.rcb.gov.pl/centralna-aplikacja-raportujaca-car/>), dalej także: CAR.

²⁸ Odczyt ze strony <https://legislacja.gov.pl> z dnia 14 kwietnia 2022 r.

Raporty i informacje przekazywane do Ministerstwa przez organy i podmioty zaangażowane w działania związane z sytuacją kryzysową na Odrze (w szczególności RCB, Policję, PSP, wojewodów, co omówiono szczegółowo w kolejnym punkcie niniejszego wystąpienia) umożliwiały pozyskanie danych koniecznych dla zapewnienia koordynacji działań. Brak rozwiązań wspierających działania w postaci scentralizowanego, informatycznego systemu raportująco-analitycznego, w sytuacji dużej ilości danych z różnych źródeł i dynamicznie zmieniających się uwarunkowań, nie sprzyjał jednak, zdaniem NIK, sprawności wykonywania takiego zadania.

4. Działania podjęte w Ministerstwie w celu zareagowania na zaistniałą w 2022 r. sytuację kryzysową na Odrze były właściwe. Minister zapewnił także prawidłową realizację zadania określonego rekomendacją Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego i poleceniem Wiceprezesa Rady Ministrów z 12 sierpnia 2022 r. polegającego na organizacji prac Zespołu Międzyresortowego.

4.1. W okresie objętym kontrolą posiedzenia RZZK, w trakcie których omawiana była problematyka zanieczyszczenia Odry, odbyły się: a/ 12²⁹, 18 i 26 sierpnia 2022 r., b/ 2, 9 i 19 września 2022 r., c/ 10, 17, 24 i 31 marca 2023 r. Wszystkie te posiedzenia odbyły się w trybie zdalnym.

We wszystkich ww. posiedzeniach brał udział przedstawiciel Ministra, w tym w sześciu przypadkach Sekretarz Stanu w Ministerstwie Maciej Wąsik. W posiedzeniach uczestniczyli także przedstawiciele m.in. Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa Aktywów Państwowych. W jednym z posiedzeń³⁰ brali udział również wojewodowie z województw nadodrzańskich.

W trakcie pierwszego z ww. 10 posiedzeń RZZK, odbytego w dniu 12 sierpnia 2023 r., Sekretarz Stanu w Ministerstwie Maciej Wąsik zajął krytyczne stanowisko w sprawie przepływu informacji o zagrożeniu związanym z jakością wody w Odrze, stwierdzając, że pierwsze informacje o zjawisku występującym na Odrze uzyskał 11 sierpnia 2022 r. z mediów i żadne inne informacje wcześniej do Ministerstwa nie wpłynęły. Przekazał, że bezpośrednio po potwierdzeniu informacji dotyczącej Odry w Ministerstwie Klimatu i Środowiska wydane zostało wojewodom polecenie utworzenia „sztabów zarządzania kryzysowego”, a *wczoraj i dzisiaj pojawiły się patrole straży pożarnej na wodach Odry*. Zadeklarował też, że Ministerstwo posiada *ludzi w gotowości i możliwości działania, natomiast potrzebuje instrukcji postępowania od profesjonalnych służb*. Zalecił włączenie PSP w zebranie śniętych ryb i odciążenie w tym zakresie Polskiego Związku Wędkarskiego.

Stanowisko w sprawie przepływu informacji przedstawił na tym posiedzeniu także Wiceprezes Rady Ministrów - Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, stwierdzając, że istotnym problemem – obok braku identyfikacji przyczyny śnięcia ryb – jest zwłoka w uzyskaniu informacji przez MSWiA.

Sekretarz Stanu w MSWiA p. Maciej Wąsik w trakcie tego posiedzenia RZZK został zobowiązany przez Wiceprezesa Rady Ministrów - Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, do niezwłocznego skoordynowania działań podmiotów biorących udział w zarządzaniu sytuacją kryzysową na Odrze.

W trakcie siedmiu, z pozostałych dziewięciu posiedzeń RZZK, przedstawiciel Ministerstwa (Sekretarz lub Podsekretarz Stanu) przedstawiał informacje³¹

²⁹ Według zaproszenia, posiedzenie rozpoczęło się o godz. 10.00 i w pierwotnym jego planie nie przewidziano omawiania sytuacji na Odrze.

³⁰ Posiedzenie z 18 sierpnia 2022 r.

³¹ W trakcie dwóch posiedzeń RZZK (10 i 31 marca 2023 r.) przedstawiciel Ministerstwa nie zabierał głosu.

o zaangażowaniu funkcjonariuszy Policji i PSP, działaniach wojewodów, w tym wprowadzanych lub cofanych przez wojewodów zakazach korzystania z wód, czy o niepokojących wynikach badań zasolenia, wskazujących istotne (prawie 10-krotne) przekroczenia norm³², a także o ilości odłowionych martwych ryb (łącznie 287 ton)³³. W trakcie dwóch z tych posiedzeń³⁴ przedstawiciele MSWiA zwrócili także uwagę na przemysłowe zrzuty wód zasolonych stwierdzając, że odpowiedzialne za to są też duże zakłady państwowe oraz, że największym problemem są legalne zrzuty spółek Skarbu Państwa, na które mają pozwolenia. Rezultaty dotychczasowych działań, w związku z utrzymującą się sytuacją zanieczyszczenia rzeki i występowaniem złotych alg w jej wodach, krytycznie ocenił³⁵ Wiceprezes Rady Ministrów.

(akta kontroli, str. 3772-3791)

Opinię krytyczną, zbieżną ze zdaniem Sekretarza Stanu w MSWiA, a także Wiceprezesa Rady Ministrów - Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie przepływu informacji o zagrożeniu związanym z jakością wody w Odrze w początkowej jego fazie, przedstawił także Dyrektor RCB - Sekretarz RZZK, który w wyjaśnieniu³⁶ stwierdził, że *RCB już 10 sierpnia 2023 r. zidentyfikowało opóźnienia w przekazie informacji o zdarzeniach mających wpływ na działania kryzysowe związane z sytuacją na rzece Odrze (...) po przeanalizowaniu sytuacji doszliśmy do wniosku, że procedura (...) SPO-12 (...) jest poprawna, jedynie czynnik ludzki zawiódł. (...) W tym konkretnym przypadku należy stwierdzić, że nie było informacji z poziomu podstawowego na kierunku powiat – województwo – RCB, ani na kierunku inspekcja (ochrony środowiska, sanitarna, weterynaryjna) – CZK resortów – RCB. Powodem takiego stanu było zakwalifikowanie zdarzenia jako lokalne oraz brak jednolitego systemu obejmującego wszystkie podmioty zarządzania kryzysowego, w którym rejestrowane byłyby wszystkie zdarzenia kryzysowe już na poziomie gminy, powiatu czy inspekcji – pozwalającego na podgląd zdarzeń zarejestrowanych w systemie na dowolnym poziomie, w zależności od uprawnień nadanych przez administratora. (...) W odniesieniu do barier w sprawnej identyfikacji przyczyn, skali oraz skutków kryzysu ekologicznego na Odrze, Dyrektor RCB w wyjaśnieniu wskazał nieadekwatną ocenę sytuacji na poziomie lokalnym oraz nieinformowanie o zdarzeniu na przełomie lipca i sierpnia.*

(akta kontroli, str. 3992, 3993)

4.2. Wśród zagrożeń zidentyfikowanych w obowiązujących w okresie objętym kontrolą Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego³⁷ i Planie zarządzania kryzysowego działów administracji rządowej: sprawy wewnętrzne oraz administracja publiczna³⁸ nie wymieniono zagrożenia odpowiadającego sytuacji, która wystąpiła na Odrze w lecie 2022 r., tj. skażenia rzeki (i jej dopływów) oraz masowych śnięć ryb i śmierci innych organizmów wodnych. Nie ustalono wobec tego podmiotów (wiodących i wspomagających), przedsięwzięć i zadań przewidzianych do wdrożenia dla poszczególnych faz w ramach zarządzania kryzysowego w sytuacji wystąpienia takiego zdarzenia.

³² Posiedzenie RZZK z 26 sierpnia 2022 r.

³³ Posiedzenie RZZK z 9 września 2022 r.

³⁴ Posiedzenie RZZK z 17 marca 2023 r. i z 31 marca 2023 r.

³⁵ Posiedzenie RZZK z 23 marca 2023 r.

³⁶ Wyjaśnienie pobrane w kontroli prowadzonej przez NIK w Rządowym Centrum Bezpieczeństwa w Warszawie, jednostce, która zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy o zarządzaniu kryzysowym zapewnia obsługę Rady Ministrów, Prezesa Rady Ministrów, RZZK oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawach zarządzania kryzysowego.

³⁷ Krajowy plan zarządzania kryzysowego przyjęty przez Radę Ministrów 20 kwietnia 2020 r, wraz z aktualizacją przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 3 marca 2022 r., dalej także: KPZK.

³⁸ Plan zarządzania kryzysowego zatwierdzony przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w dniu 10 lutego 2020 r., dalej także: PZK MSWiA.

Zagrożenia takiego nie zidentyfikowano także w Raporcie cząstkowym Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego³⁹, o którym mowa w § 2 ust 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie Raportu o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego⁴⁰.

Zagrożeniem o charakterystyce (w tym możliwych skutkach w postaci skażenia wód powierzchniowych) zbliżonej do sytuacji kryzysowej, która wystąpiła na Odrze w 2022 r., było ujęte w KPZK i PZK MSWiA zagrożenie: *skażenie chemiczne na łądzie*. Jego wystąpienie wiązane jest jednak w ww. planach zarządzania kryzysowego w szczególności z substancjami niebezpiecznymi i systemami ich produkcji, transportu lub magazynowania. Wśród jego przyczyn i typów wymieniono m.in.: awarię w zakładach produkujących i magazynujących niebezpieczne substancje chemiczne, katastrofę podczas transportu niebezpiecznych substancji chemicznych, awarię rurociągów transportowych.

Miejscowe skażenie wody w rzekach, do których odprowadzane są ścieki, wskazane zostało ponadto w KPZK jako bezpośredni skutek dla środowiska zagrożenia związanego z suszą i upałem, powodującymi obniżenie poziomu lustra wody.

Podmiotem wiodącym⁴¹ w fazie reagowania w sytuacji wystąpienia tego zagrożenia wg KPZK jest minister właściwy do spraw wewnętrznych. W PZK MSWiA rolę podmiotu wiodącego w fazie reagowania na to zagrożenie powierzono Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej.

(akta kontroli str. 2358, 2359 2482, 2483, 2514-2516, 2556, 2562 3554, 3555, 3563, 3564, 3579)

Dyrektor Departamentu Kontroli w wyjaśnieniu udzielonym z upoważnienia Ministra stwierdził, że (...) *Zapisy Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego nie definiują pojęcia skażenia wody. Ww. dokument określa definicję skażenia chemicznego na łądzie. Minister SWiA nie realizował zadań przypisanych w katalogu KPZK dla wspomnianego zagrożenia, ponieważ nie zostało ono zidentyfikowane w raportach otrzymywanych od wojewodów. Niekorzystna sytuacja ekologiczna na rzece Odrze wynikała z występowania masowego zjawiska śniętych ryb.*

(akta kontroli, str. 3837)

Sekretarz Stanu w Ministerstwie w wyjaśnieniu stwierdził m.in., że (...) *Zapisy Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego nie wskazują skażenia wód śródlądowych jak odrębne zagrożenie i nie określają podmiotu wiodącego. KPZK jako dokument planistyczny prezentuje zadania ministrów we wszystkich fazach zarządzania kryzysowego w oparciu o ustawę o działach administracji rządowej (...). Przedmiotowy akt prawny określa, że zaistniała sytuacja znajduje się w kompetencji ministra właściwego ds. środowiska.*

(akta kontroli, str. 3970)

Zgodnie z zasadami określonymi w KPZK (część B, rozdział *Zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa*, pkt 9, str. 5), w przypadku wystąpienia zdarzenia niewyszczególnionego w siatce bezpieczeństwa, decyzję o uruchomieniu konkretnych katalogów, tj. zbiorów zadań przypisanych

³⁹ Dalej: raport cząstkowy MSWiA.

⁴⁰ Dz.U. poz. 2344, dalej: rozporządzenie w sprawie raportu o zagrożeniach.

⁴¹ Zgodnie z definicją zawartą w KPZK (cz. B str. 4) podmiot wiodący to organ (instytucja), która ze względu na zakres kompetencji prawnych realizuje zadania kluczowe dla skuteczności działania w danej fazie zarządzania kryzysowego, najczęściej we współpracy z innymi organami (instytucjami) szczebla równorzędnego lub niższego, niepodporządkowanymi jej pod względem służbowym (zwanymi podmiotami współpracującymi). Rolą podmiotu wiodącego jest monitorowanie przypisanych mu zagrożeń, inicjowanie działań właściwych dla danej fazy zarządzania kryzysowego oraz koordynowanie przedsięwzięć wykonywanych przez podmioty współpracujące.

ministrowi kierującemu działem administracji rządowej, kierownikowi urzędu centralnego, wojewodzie, instytucji) podejmuje się na podstawie ustaleń RZZK lub decyzji Prezesa Rady Ministrów.

Według KPZK (część B, rozdział *Tryb uruchamiania niezbędnych sił i środków uczestniczących w realizacji planowych przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowej*, str. 76), szczególna rola centralnych organów administracji rządowej ma miejsce w przypadku zdarzenia, którego skutki odczuwalne są na terenie kilku województw, a zagrożenie wymaga działań interdyscyplinarnych. Konieczne staje się uruchomienie procedur reagowania przez Radę Ministrów (zgodnie z art. 7 Rada Ministrów sprawuje zarządzanie kryzysowe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej), w tym przy pomocy Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Wskazany przez Prezesa Rady Ministrów minister wiodący dla danej sytuacji kryzysowej, korzystając ze wsparcia innych ministrów i kierowników urzędów centralnych koordynuje działania w zakresie usuwania skutków zdarzenia.

(akta kontroli str. 3576, 3598)

Rekomendacja RZZK wydana na posiedzeniu w dniu 12 sierpnia 2022 r., dotycząca zorganizowania pracy i skoordynowania działań międzyresortowego zespołu ds. sytuacji na Odrze wraz z poleceniem Wiceprezesa Rady Ministrów - Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w tej sprawie oraz wskazaniem organów/podmiotów włączonych w prace tego zespołu odpowiadały w ocenie NIK w ww. zasadom określonym w KPZK, dotyczącym działań w przypadku wystąpienia zdarzeń niewyszczególnionych w siatce bezpieczeństwa.

Dyrektor Departamentu Kontroli w wyjaśnieniu udzielonym z upoważnienia Ministra stwierdził, że (...) w początkowej fazie Minister SWiA koordynował prace wojewodów oraz podległych służb, w tym Policji oraz Państwowej Straży Pożarnej, których celem było reagowanie na skutki zaistniałego już zjawiska na rzece Odrze. W toku podejmowanych dalszych działań prowadzone były prace związane z ustaleniem przyczyn wystąpienia zjawiska śnięcia ryb, w tym liczne badania laboratoryjne wody, zarówno pod względem fizykochemicznym, jak i biologicznym, przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, jak również badania zwierząt - przez Główny Inspektorat Weterynarii i Państwowy Instytut Weterynarii PIB w Puławach. Ponadto, w odniesieniu do wody przeznaczonej do celów spożywczych, badania prowadził Główny Inspektor Sanitarny. W wyniku analiz stwierdzono, że zaistniałe zjawisko na rzece Odrze mieści się w zakresie kompetencyjnym Ministra Klimatu i Środowiska zgodnie z zadaniami określonymi w ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej⁴².

(akta kontroli, str. 3232)

Minister Klimatu i Środowiska w wyjaśnieniu⁴³ w sprawie udziału w pracach międzyresortowego zespołu ds. sytuacji na Odrze stwierdziła: *Pan Premier wydał mi ustne polecenie zajęcia się kryzysem na Odrze w 2022 r. Premier poinformował mnie w sobotę, 14 sierpnia 2022 r., że ogłosi w mediach że będę zajmowała się tym tematem. (...) Tłumaczyłam Premierowi że sprawa wymaga koordynacji, nie wiedzieliśmy jaka to substancja, itp. W poczuciu odpowiedzialności za sytuację, razem z panem ministrem Wąsikiem powierzyliśmy sobie role wiodące w zespole przy MSWiA.*

(akta kontroli str. 3766)

⁴² Dz. U. z 2022 r. poz. 2512, ze zm.

⁴³ Wyjaśnienie pobrane w kontroli prowadzonej przez NIK w Ministerstwie Klimatu i Środowiska w Warszawie.

4.3 Posiedzenia Zespołu Międzyresortowego odbyły się 22 razy w siedzibie Ministerstwa i jednocześnie w trybie zdalnym, w tym pierwsze 12 sierpnia, a ostatnie 3 października 2022 r. Pomiędzy 12 a 26 sierpnia posiedzenia odbywały się codziennie, a kolejne: 29 i 30 sierpnia, 2, 5, 6 i 15 września oraz 3 października 2022 r. We wszystkich posiedzeniach udział brali przedstawiciele Ministerstwa, w tym - według protokołów dokumentujących ich przebieg - w przypadku siedmiu posiedzeń przewodniczył im Sekretarz Stanu lub Podsekretarz Stanu w Ministerstwie, a w pięciu - przewodniczyła Minister Klimatu i Środowiska. Posiedzeniu z dnia 3 października przewodniczyli Minister Klimatu i Środowiska, Sekretarz Stanu i Podsekretarz Stanu w Ministerstwie. W protokołach z pozostałych posiedzeń nie wskazano przewodniczącego.

W posiedzeniach uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Obrony Narodowej, wojewodowie z nadodrzańskich województw, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, RCB, Centrum Informacyjnego Rządu, Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Straży Pożarnej, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Głównego Inspektoratu Weterynarii, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach, Wojsk Obrony Terytorialnej, Instytutu Ochrony Środowiska⁴⁴ i Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Zdrowia⁴⁵.

(akta kontroli, str. 32-69, 3223-3224, 3227-3228)

W trakcie posiedzeń Zespołu Międzyresortowego, poszczególni uczestnicy spotkania przedstawiali informacje o podejmowanych działaniach i ich rezultatach, w tym o liczbie i wynikach badań próbek wody w kąpieliskach i wody z ujęć wody pitnej położonych do 2 km od Odry i Kanału Gliwickiego oraz wody z wód powierzchniowych i ryb pobranych przez Inspekcję Weterynaryjną, a także o wynikach kontroli punktów sprzedaży żywności, gospodarstw rybackich i podmiotów posiadających pozwolenia wodnoprawne. Podawano też informacje o liczbie zaangażowanych policjantów, strażaków i żołnierzy, a także liczbie naruszeń obowiązujących zakazów.

Omawiając sytuację w poszczególnych województwach przedstawiano szczegółowe informacje o zdarzeniach śnięcia ryb, ilości ryb odłowionych i pojedynczych próbach ratowania jeszcze żywych ryb m.in. przez ich odławianie i przenoszenie do innego zbiornika, w którym nie występowało zjawisko obniżenia zawartości tlenu w wodzie, liczbie zapór, pomp i innego sprzętu zaangażowanego w działania oraz wprowadzanych lokalnie zakazach i ograniczeniach w korzystaniu z wód. Przedstawiane wyniki badań próbek wody pobieranych przez Inspekcję Ochrony Środowiska wskazywały na miejscowo występujący wysoki poziom zasolenia i przewodności elektrycznej oraz podwyższoną lub obniżoną zawartość tlenu⁴⁶, a także na pojedyncze przekroczenia innych wskaźników chemicznych⁴⁷. Badania i podejmowane działania nie wskazywały na źródło zanieczyszczenia powodującego śnięcie ryb.

(akta kontroli, str. 32-69, 128-169, 2416-2417, 3223-3224, 3227-3228)

⁴⁴ Wyłącznie 3 października 2022 r.

⁴⁵ Przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Zdrowia uczestniczyli wyłącznie w posiedzeniach 12 i 13 sierpnia 2022 r.

⁴⁶ Wskazano m.in. 22 sierpnia wystąpienie zjawiska tzw. przyduchy zidentyfikowanego w trzech zbiornikach, gdzie poziom tlenu był zbliżony do zera.

⁴⁷ Łącznie w 16 przypadkach wskazywano na „nieznaczne” lub „śladowe” przekroczenia albo występowanie „na granicy normy” wskaźnika stężenia rtęci.

Po raz pierwszy o toksynach wytwarzanych przez złote algi (*Prymnesium parvum*), jako prawdopodobnej przyczynie śnięcia ryb, poinformowała Minister Klimatu i Środowiska na posiedzeniu Zespołu Międzyresortowego 19 sierpnia 2022 r. W tym samym dniu Wiceminister Rolnictwa i Rozwoju Wsi informował o braku możliwości dokonywania szczegółowych badań nad rozwojem i przyczynami powstania zatrucia spowodowanego przez złote algi z uwagi na brak metodologii badań w tym zakresie przez polskie instytuty badawcze, a także o prowadzeniu rozmów na płaszczyźnie międzynarodowej w celu jej pozyskania. W trakcie posiedzenia 22 sierpnia 2022 r. Minister Klimatu i Środowiska potwierdziła obecność toksyn wytwarzanych przez złote algi w Odrze oraz przekazała informację o prowadzonych w tym zakresie dalszych badaniach. Poinformowała, że w dostępnej literaturze oraz badaniach nie wskazano szkodliwości tych toksyn dla ssaków. Na posiedzeniu Zespołu Międzyresortowego w dniu 5 września 2022 r. informowano ponownie o występowaniu złotych alg i o prowadzeniu badań na obecność wytwarzanych przez nie toksyn oraz o ponownym odnotowaniu wysokiej wartości wskaźnika tlenu, a także o prawdopodobnym związku tego parametru z występowaniem złotych alg. W dniu 6 września 2022 r. informowano o oczekiwaniu na wyniki badań dotyczących korelacji parametrów wody (wysokiej wartości tlenu oraz wysokiej wartości przewodnictwa elektrycznego) z występowaniem toksyn pochodzących od złotych alg. Na posiedzeniu Zespołu Międzyresortowego 16 września 2022 r. przedstawiciel Ministerstwa Klimatu i Środowiska jednoznacznie poinformował, że po dokonanych analizach związanych z sytuacją ze śniętymi rybami na rzece Odrze, w wyniku przeprowadzonych badań ustalono, że prawdopodobną przyczyną śnięcia ryb były złote algi, które w niekorzystnych warunkach wytwarzają substancje toksyczne – prymnezyny powodujące śnięcia ryb. Informowano też o prowadzonych działaniach mających na celu obliczenie ładunku zrzutu ścieków w lipcu i sierpniu 2022 r. (wyników obliczeń nie przedstawiono) i jego ewentualnego wpływu na rozwój glonów, a także o występującym zakwicie w Kanale Gliwickim.

(akta kontroli, str. 32-69, 3223-3224, 3227-3228)

W trakcie pierwszego posiedzenia Zespołu Międzyresortowego z 12 sierpnia 2022 r., ustalono m.in. konieczność intensyfikacji działań związanych z pobieraniem i badaniem próbek, zarówno z Odry, jak i z ujęć wody pitnej, omawiano kwestie wydania zakazów wchodzenia do wody, uprawiania sportów wodnych i korzystania z kąpielisk, celowość monitorowania wody przy użyciu bezzałogowych statków powietrznych oraz wzmocnienia monitoringu brzegów rzeki. Zdecydowano o przeprowadzeniu przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska we współpracy z Policją kontroli miejsc, w których mogą być produkowane lub/i składowane odpady niebezpieczne. Zalecono koordynację komunikacji medialnej przez Centrum Informacyjne Rządu.

(akta kontroli, str. 3223-3224)

W trakcie drugiego posiedzenia Zespołu Międzyresortowego (13 sierpnia 2022 r.) ustalono, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska jest odpowiedzialne za ustalenie przyczyny wystąpienia zjawiska masowych śnięć ryb.

W trakcie kolejnych posiedzeń Zespołu Międzyresortowego:

1/ Minister Klimatu i Środowiska, Pani Anna Moskwa poprosiła Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz z Inspekcją Weterynaryjną o koordynację zadania związanego z ustalaniem gatunków ryb oraz polegającego na realizacji badań histopatologicznych (14 sierpnia 2022 r.), wyjaśnienie dotyczące poboru próbek ryb do badania oraz terminów ich przekazywania i otrzymywania wyników badań (17 sierpnia 2022 r.);

- 2/ ustalano zasady i przebieg komunikacji, w tym zorganizowanie przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska konferencji prasowej (14 sierpnia 2022 r.), propagowanie przez Centrum Informacyjne Rządu infolinii prowadzonej przez Komendę Główną Policji (14 sierpnia 2022 r.), prowadzenie spójnej polityki medialnej (17 i 29 sierpnia 2022 r.), dementowanie nieprawdziwych informacji (21 sierpnia 2022 r.);
- 3/ Minister Klimatu i Środowiska poprosiła Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wraz z Inspekcją Weterynaryjną o przekazywanie wyników badań do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska i wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska (15 sierpnia 2022 r.);
- 4/ Sekretarz Stanu w Ministerstwie polecił Komendantom Głównym Policji i PSP zintensyfikowanie działań z zakresie lustracji dolnośląskiego odcinka rzeki Odry w poszukiwaniu śniętych ryb (16 sierpnia 2022 r.), a także rekomendował szczególnie monitorowanie stanu rzeki w woj. opolskim i woj. dolnośląskim w związku z występowaniem nowych przypadków śnięcia ryb (29 sierpnia);
- 5/ Minister Klimatu i Środowiska w związku z „sytuacją w Głogowie” poleciła Wojewodzie Dolnośląskiemu pilne zorganizowanie spotkania analitycznego (17 sierpnia 2022 r.);
- 6/ zaplanowano spotkanie przedstawicieli Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz Wód Polskich z wojewodami i przedstawicielami WIOŚ, w celu omówienia problematyki zrzutów zanieczyszczeń zgodnie z pozwoleniami wodnoprawnymi do rzeki Odry (18 sierpnia 2022 r.);
- 7/ Minister Klimatu i Środowiska poprosiła Ministerstwo Infrastruktury o przekazanie planu kontroli wszystkich pozwoleń wodnoprawnych w dorzeczu Odry (18 sierpnia 2022 r.);
- 8/ Sekretarz Stanu w Ministerstwie poinformował wojewodów o możliwości ubiegania się o fundusze z rezerwy celowej budżetu państwa na usuwanie skutków klęsk żywiołowych i poprosił wojewodów o niezwłoczne składanie wniosków do Ministerstwa (18 sierpnia 2022 r.);
- 9/ Wojewoda Śląski poprosił PGW WP o przekazywanie informacji o sytuacji na rzece Warcie w rejonie Częstochowy oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi o doprecyzowanie informacji o możliwościach pojenia zwierząt z cieków wodnych innych niż Odra (20 sierpnia 2022 r.);
- 10/ przyjęto propozycję publikowaniu większej liczby wyników badań, także w języku angielskim i niemieckim (23 sierpnia 2022 r.);
- 11/ zdecydowano o zmniejszeniu częstotliwości badań próbek wody na ujęciach wody (23 sierpnia 2022 r.);
- 12/ omawiano kwestie dotyczące zarybiania i zmian w planach zarybiania, a także związane z zaangażowaniem Polskiego Związku Wędkarskiego (24 sierpnia 2022 r.);
- 13/ Sekretarz Stanu w Ministerstwie zarekomendował odcinkowe zamknięcie Kanału Gliwickiego w rejonach śnięcia ryb (5 września 2022 r.), która to sprawa była omawiana też w związku z rekomendacjami PGW WP (6 września 2022 r.) oraz konsultacjami z PGW WP oraz naukowcami prowadzącymi badanie złotej algi przy słuzach (15 września 2022 r.).

(akta kontroli, str. 32-69, 3227-3228)

W trakcie posiedzenia Zespołu Międzyresortowego w dniu 3 października 2022 r. podsumowano sytuację na rzece Odrze oraz omówiono Wstępny raport Zespołu ds. sytuacji na rzece Odrze⁴⁸. Poinformowano o wyłowieniu około 250 ton śniętych ryb, pobranych próbkach wody i wynikach analiz, wykonaniu 334 próbek weterynaryjnych śniętych ryb, wykluczeniu występowania substancji chemicznych i metali ciężkich. Jako najbardziej prawdopodobne czynniki mające wpływ na wystąpienie skażenia na rzece Odrze wskazano: sezon letni z temperaturą powietrza wynoszącą 27 stopni, ogólny zły stan ekologiczny rzeki Odry, wysokie wartości przewodności wody, duże stężenie tlenu w rzece oraz zaobserwowane nagłe wzrosty i spadki stężenia tlenu (szczególnie na terenie województwa zachodniopomorskiego), a także intensywny zakwit *Prymnesium parvum*. Na koniec spotkania Minister Klimatu i Środowiska poinformowała o zakończeniu działań Zespołu Międzyresortowego.

(akta kontroli, str. 69, 2418-2426)

4.4 W 2023 r. (po zakończeniu prac Zespołu Międzyresortowego prowadzonych w 2022 r.), Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji brał udział w dalszych pracach międzyresortowych związanych z sytuacją na Odrze. Spotkania w tej sprawie odbyły się 3 marca 2023 r. i 27 marca 2023 r. I tak:

W Ministerstwie Klimatu i Środowiska 3 marca 2023 r. zwołane zostało przez Minister Klimatu i Środowiska spotkanie, które odbyło się w trybie niejawnym o klauzuli zastrzeżone. Na spotkanie zaproszeni zostali Minister Aktywów Państwowych, Minister Infrastruktury, Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury, Sekretarze Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, p.o. Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Prezes PGW WP.

Pomimo żądania NIK - Minister Klimatu i Środowiska, do czasu zakończenia czynności kontrolnych w Ministerstwie, nie przedstawiła informacji o pracach tego gremium.

(akta kontroli, str. 3858, 3863-3866)

W sprawie spotkania z 27 marca 2023 r. Dyrektor Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego w Ministerstwie wyjaśnił, że (...) *w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się spotkanie koordynacyjne z udziałem Premiera RP, które poświęcone było sytuacji ekologicznej na rzece Odrze. Organizatorem ww. spotkania było KPRM we współpracy z MSWiA.*

W trakcie spotkania Minister Klimatu i Środowiska omówiła sytuację ekologiczną na Odrze, w tym wyniki analiza próbek pobranych w Kanale Gliwickim, które wykazała zły stan środowiska wodnego oraz wysoki poziom zasolenia i przewodności obserwowany w tych samych miejscach co w trakcie trwania kryzysu w 2022 r. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, wskazał na wysoki poziom licznosci złotych alg w tych wodach oraz na wysokie prawdopodobieństwo ponownego wystąpienia zjawiska ich zakwitu. Wskazano też na trwające prace nad opracowaniem instrukcji postępowania i zakup przez Główną Inspekcję Ochrony Środowiska sprzętu do prowadzenia badań nad złotymi algami. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury poinformował, że w ramach interpretacji i analizy miejsca oraz ilości przypadków masowego śnięcia ryb, zjawisko to było odnotowane dopiero za Głogowem, a jako potencjalne przyczyny tego stanu wskazał zrzuty wód

⁴⁸ Raport przygotowany przez zespół do spraw sytuacji powstałej na Odrze, złożony z naukowców i ekspertów, został powołany przez Ministra Klimatu i Środowiska, Panią Annę Moskwę na mocy zarządzenia z dnia 18 sierpnia 2022 r. do zadań Zespołu należało wsparcie eksperckie MKiŚ w zakresie ustalenia ewentualnych przyczyn zjawiska śnięcia ryb na rzece Odrze, próby zdiagnozowania przyczyny zaistniałej sytuacji, w tym ewentualnego zanieczyszczenia wód rzeki Odry oraz wypracowania rekomendacji dla MKiŚ.

poprzemysłowych oraz przekroczenia w zakresie pozwoleń wodno-prawnych przez użytkowników rzeki, w tym zakłady wodno-kanalizacyjne odprowadzające wodę do Odry. Wskazał, że w ocenie Ministerstwa Infrastruktury w ramach poprawienia jakości wód rzecznych konieczna jest przebudowa około 3 tys. km instalacji kanalizacyjnej. Za szczególnie istotne uznał jak najszybsze przyjęcie tzw. „specustawy Odrzańskiej”⁴⁹ dającej przynajmniej częściową możliwość zatrzymania dokonywania dalszych zrzutów wód do rzek. Prezes PGW WP na spotkaniu omówił wyniki analizy wylotów służących odprowadzaniu wody i nieczystości do Odry, stwierdzając, że w Odrze zidentyfikowanych zostało 6 160 miejsc tego typu, z czego 807 punktów zrzutu uznano za nielegalne (w tym m.in. bez stosownej dokumentacji), a z których 28 stale funkcjonowało. Prezes PGW WP jako główną przyczynę złego stanu Odry wskazał problemy odprowadzania wód przemysłowych i jak podkreślił, w okresie suszy, przy niskich stanach wody zrzuty nie powinny się odbywać, z uwagi na poważne skutki dla środowiska (silne zasolenie wody).

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Aktywów Państwowych wskazał w trakcie tego spotkania, że zrzuty dokonywane przez kopalnie i KGHM Polska Miedź S.A.⁵⁰ wynikają ze specyfiki procesu produkcyjnego. Zdaniem Ministra, całkowite zaprzestanie zrzutów jest niemożliwe z uwagi m.in. na społeczno-ekonomiczne skutki wstrzymania pracy zakładów. W celu zminimalizowania negatywnego wpływu na środowisko, kopalnie i KGHM poszukują skutecznych rozwiązań w tym zakresie. Rozważane są w szczególności: budowa dodatkowych zbiorników retencyjnych i zwiększanie możliwości już istniejących; budowa przyzakładowych odsalarni wód przemysłowych; rozszerzenie zakresu prowadzonych badań w miejscach zrzutu oraz powołanie pełnomocników do spraw zrzutów w zakładach górniczych.

Sekretarz Stanu w MSWiA wskazał na zasadność dokonywania zrzutów ścieków przemysłowych wyłącznie za wiedzą i zgodą osób/institucji koordynujących i nadzorujących stan danej rzeki. Poprosił też o ścisłą koordynację i współpracę w tym zakresie.

Prezes Rady Ministrów w trakcie spotkania zaakceptował wprowadzenie do porządku obrad Rady Ministrów uchwały Rady Ministrów przekazującej 14 mln złotych z rezerwy ogólnej budżetu państwa na zakup łodzi dla jednostek ratowniczych PSP i OSP funkcjonujących w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na terenie województw: śląskiego, opolskiego, dolnośląskiego, lubuskiego i zachodniopomorskiego. Poleciał także zintensyfikowanie trwających prac związanych z przyjęciem „specustawy Odrzańskiej”, a także nakazał zwiększenie ilości kontroli przeprowadzanych przez funkcjonariuszy Policji i pracowników inspekcji ochrony środowiska w obszarze dorzecza Odry. Zaplanował też kolejne spotkanie poświęcone tej problematyce za około 3 tygodnie.

(akta kontroli, str. 3852-3862)

4.5 Do Ministerstwa wpływały z RCB raporty i informacje dotyczące skażenia rzeki Odry oraz Raporty dotyczące działań w związku z sytuacją ekologiczną i zjawiskiem śnięcia ryb na rzece Odrze. Przedstawiano w nich zagregowane informacje o działaniach organów, służby, inspekcji i podmiotów, w tym m.in. centrów zarządzania kryzysowego, wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych, regionalnych zarządów gospodarki wodnej, Policji, wojska i straży pożarnej. Informowano w nich o sytuacji ekologicznej rzeki Odry oraz innych cieków, a także zbiorników wodnych w poszczególnych województwach. Między innymi na podstawie tych Informacji

⁴⁹ Projekt ustawy o rewitalizacji rzeki Odry, o którym mowa w dalszej części wystąpienia.

⁵⁰ Dalej: KGHM.

i Raportów przygotowywane były w informacji dla członków kierownictwa Ministerstwa, uczestniczących w posiedzeniach Zespołu Międzyresortowego i Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

(akta kontroli str. 11, 122-169, 2384, 3869-3967)

4.6 Raporty dotyczące działań w związku z sytuacją ekologiczną i zjawiskiem śnięcia ryb na rzece Odrze, zawierające informacje o działaniach związanych ze skażeniem Odry i monitorowaniem innych akwenów oraz śniętymi rybami na rzece Odrze otrzymywane od Wojewody Dolnośląskiego i Wojewody Zachodniopomorskiego dotyczyły działań od 10 sierpnia, od Wojewody Śląskiego działań od 11 sierpnia, od Wojewody Lubuskiego działań od 12 sierpnia, Wojewody Opolskiego od 13 sierpnia 2022 r.

Dyrektor Departamentu Kontroli wyjaśnił, że po podjęciu prac w ramach Zespołu Międzyresortowego nie zdiagnozowano opóźnienia lub zaniechania w przekazywaniu informacji lub podejmowaniu działań przez nadzorowane podmioty (województw, rządowej administracji zespolonej, jednostek PSP i Policji) w związku z zagrożeniem związanym z jakością wód rzeki Odry i jej dopływów, w tym także pogorszeniem stanu ekologicznego tych wód.

(akta kontroli str. 1087, 1401, 1743, 2166, 2384-2385, 2428, 2442)

4.7 Od 13 sierpnia 2022 r. do Ministerstwa wpływały codzienne raporty Centrum Operacyjnego Komendanta Głównego Policji o działaniach policyjnych podejmowanych w związku ze skażeniem Odry i monitorowaniem innych akwenów⁵¹. Przystawiano w nich w ujęciu narastającym w ciągu miesiąca informacje z komend wojewódzkich Policji⁵² o zaistniałych zdarzeniach (w tym przestępstwach, wykroczeniach w przypadku nałożenia mandatu karnego lub skierowania wniosku o ukaranie) i wydarzeniach nadzwyczajnych, a także inne istotne informacje związane z podejmowanymi działaniami. W raportach i ich załącznikach przedstawiano również dane ilościowe dotyczące zabezpieczonych śniętych ryb z podziałem na gatunki. Raportowano także szczegółowo o wykorzystaniu do działań w poprzedniej dobie sił i środków (w podziale m.in. na komendy, piony Policji oraz rodzaje sprzętu), liczbie kontroli akwenów i ujawnionych w tych kontrolach miejsc skażenia, liczbie osób wylegitymowanych i skontrolowanych pojazdów, liczbie naruszeń obowiązujących zakazów, pouczeniach, mandatach, liczbie pilotaży i asyst, a także siłach planowanych do działań w kolejnej dobie.

(akta kontroli str. 170-703)

Według informacji Komendanta Głównego Policji⁵³, działania związane z masowym śnięciem ryb w rzece Odrze w 2022 r. podejmowane były przez funkcjonariuszy w oparciu o Zarządzenie Komendanta Głównego Policji nr 36 z dnia 14 listopada 2017 r. w sprawie zadań realizowanych przez Policję w sytuacjach kryzysowych⁵⁴ i procedur stanowiących jego załączniki: „Działania Policji w przypadku uwolnienia niebezpiecznej substancji chemicznej”, „Działania Policji w warunkach zagrożenia wystąpienia lub zwalczania choroby zakaźnej ludzi, zwierząt lub roślin” i „Działania Policji w przypadku skażenia biologicznego”. Zastosowanie miały również przepisy określone Zarządzeniem nr 20 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie metod i form przygotowania i realizacji działań policyjnych w związku ze

⁵¹ 45 raportów dziennych, z tego 42 raporty wg stanu na godz. 5.00, dwa raporty: z 13 sierpnia 2022 r. i 15 sierpnia 2022 r. wg stanu na godz. 14.00 i jeden raport z 31 sierpnia 2022 r. wg stanu na godz. 22.00.

⁵² W tym KWP Katowice, KWP Opole, KWP Wrocław, KWP Gorzów Wielkopolski, KWP Szczecin.

⁵³ Pismo podpisane przez Pierwszego Zastępcę Komendanta Głównego Policji, działającego z upoważnienia Komendanta Głównego Policji. Informacja pozyskana na podstawie art. 29 ust 1 pkt 1 ustawy o NIK. Policja nie była objęta kontrolą D/22/505.

⁵⁴ Dz. Urz. KGP z 2017 r. poz. 73.

zdarzeniami szczególnymi⁵⁵. Zasady działania Policji określały również Wojewódzkie Plany Zarządzania Kryzysowego oraz polecenia lub decyzje wiążące dla Policji w zakresie konieczności respektowania określonego nimi stanu prawnego, np. rozporządzenia porządkowe wojewody w sprawie zakazu korzystania z wód Odry. Kierownicy poszczególnych jednostek Policji szczebla wojewódzkiego usytuowanych w granicach biegu rzeki Odry oraz jej dopływów wydawali na bazie ww. regulacji i wytycznych własne polecenia kierownikom podległych jednostek organizacyjnych.

(akta kontroli str. 3330-3332)

W związku z sytuacją kryzysową na rzece Odrze Komendant Główny Policji wydał decyzję nr 274 z 12 sierpnia 2022 r. w sprawie powołania zespołu koordynującego działania Policji realizowane w następstwie zanieczyszczenia wód rzeki Odry. W skład zespołu weszli m.in. Zastępca Komendanta Głównego Policji, komendanci wojewódzcy Policji oraz dyrektorzy Biur Komendy Głównej Policji ds. kryminalnych, sztabu Policji, ruchu drogowego, komunikacji społecznej, prewencji, wywiadu i informacji kryminalnych.

Decyzją nr 275 Komendanta Głównego Policji z dnia 12 sierpnia 2022 r. powołano grupę, której celem była realizacja czynności zmierzających do ustalenia odpowiedzialności za zanieczyszczenie wody rzeki Odry na terytorium RP oraz wykonywanie czynności dochodzeniowo-śledczych i operacyjno-rozpoznawczych w związku ze śledztwem nadzorowanym przez Prokuraturę Okręgową we Wrocławiu.

(akta kontroli str. 3347-3348, 3350-3352)

Według informacji Komendanta Głównego Policji, policjanci w terenie prowadzili także czynności rozpoznawcze, w zakresie obiektów mogących stanowić ryzyko, rozpytywali ich pracowników, uzyskiwali dane badawcze i statystyczne z pomiarów na rzece Odrze. Funkcjonariusze dokonali sprawdzenia miejsc, w których istniało ryzyko przestępczego działania innych osób, w tym np. ujawnione (rozpoznane) wcześniej miejsca nielegalnego składowania odpadów niebezpiecznych, działalności podmiotów dokonujących zrzutów odpadów do Odry. Zgodnie z tą informacją, Zastępca Komendanta Głównego Policji w poleceniach z dnia 12 sierpnia 2022 r. przekazanych jednostkom podległym wskazał na celowość:

- nawiązania współpracy z Wojewodami oraz Wojewódzkimi Inspektorami Ochrony Środowiska, przedstawicielami Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej, a także Wojewódzkimi Lekarzami Weterynarii, celem wsparcia ich działań oraz udzielania asysty przy transporcie próbek pobranej do badań wody oraz odłowionych śniętych ryb,
- egzekwowania ustanowionych przez wojewodę aktów prawa miejscowego w rejonie rzeki Odry, w tym o zakazie spożywania wody, wchodzenia do wody oraz kąpieli, połowu i spożywania ryb, pojenia zwierząt gospodarskich i domowych oraz jej używania do celów gospodarczych,
- zwracania uwagi na osoby, których zachowanie może wskazywać na nieuprawnione wylławianie śniętych ryb oraz kontrolowania pojazdów pod kątem ich wywozu, a także prób ewentualnego dalszego dystrybuowania,
- podejmowania przez policjantów działań wobec osób naruszających przepisy porządkowe.

(akta kontroli str. 3331-3332)

Według danych Centrum Operacyjnego KGP, w ramach działań Policji podejmowanych w związku z sytuacją na rzece Odrze w okresie największego zintensyfikowania działań (od 12 sierpnia do 5 września 2022 r.):

⁵⁵ Dz. Urz. KGP z 2020 r. poz. 35.

- dokonano 109 389 kontroli akwenów, ujawniono 66 miejsc skażeń,
- wylegitymowano 17 740 osób,
- skontrolowano 11 873 pojazdy,
- ujawniono 78 naruszeń zakazów decyzji administracyjnych,
- pouczono 59 osób,
- przeprowadzono 41 pilotaży próbek wody do badań,
- wykonano 104 asysty.

W okresie tym do działań skierowano na terenie kraju łącznie (na zasadzie wielokrotności): 196 072 policjantów, 86 835 pojazdów, 2 343 łodzi, 40 skuterów wodnych, 132 bezzałogowych statków powietrznych, 11 śmigłowców.

(akta kontroli str. 3337)

Według informacji Komendanta Głównego Policji, mimo wyznaczenia nagrody w wysokości jednego miliona złotych za wskazanie osoby odpowiedzialnej za zanieczyszczenie rzeki Odry lub posiadającej istotne informacje mogące doprowadzić do ustalenia sprawców, przekazane przez obywateli informacje w tej sprawie nie przyczyniły się do ujawnienia sprawcy lub sprawców skażenia rzeki⁵⁶. W dniu 27 stycznia 2023 r. Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu skierowała do Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu wniosek o przedłużenie śledztwa do dnia 12 sierpnia 2023 r.

(akta kontroli str. 3336–3339)

4.7. Od 12 sierpnia 2022 r. do Ministerstwa wpływały codzienne informacje Stanowiska Kierowania Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej dotyczące *działań PSP podejmowanych w związku ze śniętymi rybami w rzece Odrze (i innych wybranych akwenach)*⁵⁷. Przystawiano w nich dane o bieżącym i łącznym (w ujęciu narastającym) zaangażowaniu sił i środków oraz zakresie podejmowanych działań w poszczególnych województwach⁵⁸, a także ilości odłowionych ryb.

Według ww. informacji, działania PSP koncentrowały się przede wszystkim na obserwacji akwenu przez patrole przemierzające się brzegiem jak i nurtem rzeki oraz usuwaniu zagrożenia powodowanego przez śnięte ryby (rozstawianiu zapór i przejściu prowadzenia odławiania śniętych ryb).

Według informacji podsumowującej z 13 września 2022 r. w działania PSP związane z kryzysem odrzańskim zaangażowanych było łącznie: 5660 strażaków, 2369 osób z innych służb, 1062 łodzie (w tym 802 JOP), 60 quadów, 14 dronów, 381 zapór. Ogółem odłowiono 286 328 kg ryb.

(akta kontroli str. 706-843)

Według informacji Komendanta Głównego PSP⁵⁹, w związku z wystąpieniem sytuacji kryzysu ekologicznego w wodach rzeki Odry, PSP wykonywała zadania przewidziane dla jednostek krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. (...) Dysponowanie podmiotów KSRG odbywa się w oparciu o zatwierdzone przez właściwych komendantów powiatowych (miejskich) „Zasady dysponowania sił jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz zasady doraźnego zabezpieczenia operacyjnego terenu powiatu po zadysponowaniu zasobów ratowniczych” opracowane na podstawie

⁵⁶ Według stanu na dzień udzielenia informacji, tj. 14 lutego 2023 r.

⁵⁷ 63 raporty z 34 dni, z tego w przypadku: 27 dni raportowano dwa razy dziennie (stan do południa – na godz. 10.00, 12.00 lub 12.30 i stan na godz. 18.00), 6 dni - raportowano jeden raz dziennie (stan na godz. 18.00), 1 dzień - raportowano trzy razy (stan na 11.00, 12.30 i 18.00).

⁵⁸ Województwa: śląskie, opolskie, dolnośląskie, lubuskie i zachodniopomorskie, od 13 sierpnia dodatkowo województwo łódzkie i województwo wielkopolskie.

⁵⁹ Informacja pozyskana na podstawie art. 29 ust 1 pkt 1 ustawy o NIK. Państwowa Straż Pożarna nie była objęta kontrolą D/22/505.

ramowych wytycznych Komendanta Głównego PSP. Przyjęte sposoby reagowania ustalane były w większości przypadków na podstawie bieżącej sytuacji związanej z zagrożeniem na rzece Odrze na posiedzeniach wojewódzkich zespołów zarządzania kryzysowego oraz bezpośrednio na miejscu zdarzenia.

(akta kontroli str. 3502, 3506)

W związku z poleceniem Ministra wydanym na posiedzeniu Zespołu Międzyresortowego 12 sierpnia 2022 r., Komendant Główny PSP w tym samym dniu polecił Komendantom Wojewódzkim PSP w Katowicach, Opolu, Wrocławiu, Gorzowie Wielkopolskim oraz Szczecinie niezwłoczne nawiązanie kontaktu z właściwym wojewodami, WCZK i WIOŚ, i rozpoczęli prowadzenie wspólnego monitoringu z wykorzystaniem łodzi PSP na całej długości rzeki Odra. Polecił też bieżące informowanie Stanowiska Kierowania Komendy Głównej PSP o podejmowanych działaniach.

W tym samym dniu, dla wzmocnienia sił kierowanych do działań, Komendant Główny PSP polecił postawić w stan gotowości wszystkie szkoły PSP i zadysponować szkolne kompanie Centralnego Obwodu Operacyjnego ze szkół aspirantów PSP z Poznania i z Krakowa, Centralnej Szkoły PSP w Częstochowie i Szkoły Podoficerskiej PSP z Bydgoszczy do Gryfina i do Zielonej Góry. W tym trybie do działań skierowano 117 kadetów i słuchaczy wraz z 12 osobami z kadry.

(akta kontroli str. 706, 3515 - 3523)

Według informacji Zastępcy Komendanta Głównego PSP, do końca 2022 r. PSP nie posiadała na swoim wyposażeniu sprzętu do prowadzenia laboratoryjnej analizy skażeń wody w rzekach. Pierwsze przewoźne laboratoria zostały odebrane przez PSP w styczniu 2023 r. i na 31 marca r. PSP posiada dwa mobilne laboratoria rozmieszczone w KM PSP Poznań i KM PSP m.st. Warszawy. Faktyczne wprowadzenie tych pojazdów do pododdziałów bojowych planowane jest na 1 lipca 2023 r., po zakończeniu procesu „zgrzywania systemów informatycznych”, opracowania metodyki ich wykorzystania i zakończeniu procesu szkolenia. Dotychczas przygotowanie PSP do badań wody w rzekach lub jeziorach sprowadzało się do wykorzystania pasków olejowych do szybkiego wykrycia obecności węglowodorów (benzyny, oleju opałowego, smarowego, itp.), pasków wskaźnikowych lub pehametru. Zastępca Komendanta Głównego PSP wskazał ponadto, że działania PSP w czasie kryzysu ekologicznego na rzece Odrze polegały przede wszystkim na wsparciu innych podmiotów, organów, służb, inspekcji i straży w realizacji ich zadań ustawowych i służyły likwidacji i ograniczeniu skutków zaistniałej sytuacji na rzece Odrze i jej dopływach.

(akta kontroli str. 3743-3755)

4.8. Według informacji Prezes Zarządu Głównego PZW⁶⁰, brak włączenia PSP do 12 sierpnia 2022 r. w działania związane z odławianiem z Odry śniętych i martwych ryb odnotowano w zgłoszeniach kierowanych z okręgów PZW we Wrocławiu, Zielonej Górze, Gorzowie Wielkopolskim i Szczecinie. Do tego czasu czynności w tym zakresie podejmowali przede wszystkim członkowie PZW i wolontariusze, ze wsparciem OSP.

(akta kontroli str. 4021-4027)

4.9. Minister nie wnioskował do Prezesa Rady Ministrów o wprowadzenie stanu klęski żywiołowej. Według wyjaśnienia Dyrektora Departamentu Kontroli udzielonego z upoważnienia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, zgodnie z art. 5 ustawy

⁶⁰ Informacja pozyskana na podstawie art. 29 ust 1 pkt 1 ustawy o NIK.

z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej⁶¹, Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić stan klęski żywiołowej z własnej inicjatywy lub na wniosek właściwego wojewody, a wojewodowie nie sygnalizowali potrzeby wprowadzenia tego stanu nadzwyczajnego.

(akta kontroli str. 3233)

5. W sprawie rozwiązań na rzecz usprawnienia i poszerzenia mechanizmów reagowania w sytuacjach o podobnym charakterze wprowadzonych w wyniku analizy działań realizowanych w trakcie kryzysu ekologicznego na Odrze, Dyrektor Departamentu Kontroli, w wyjaśnieniu udzielonym z upoważnienia Ministra wskazał prace grupy roboczej prowadzone w ramach działań podjętych z inicjatywy Ministra Klimatu i Środowiska we współpracy z Ministerstwem Infrastruktury nad projektem ustawy o rewitalizacji rzeki Odry, w których udział brali także przedstawiciele Ministerstwa. Obszar prac ww. grupy dotyczył wzmocnienia monitoringu wód i usprawnienia procedur reagowania, zarządzania kryzysowego, wymiany informacji i informowania społeczeństwa oraz przedsiębiorców w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej.

(akta kontroli str. 2384)

W wyjaśnieniu w sprawie wprowadzenia mechanizmów korygujących rozwiązania i działania w ramach zarządzania kryzysowego, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Maciej Wąsik wskazał projekt ustawy o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej i stwierdził, że: *Zapisy projektowanej ustawy przewidują przede wszystkim wprowadzenie obowiązkowego systemu SI-OMNIBUS dla wszystkich szczebli administracji publicznej (centralny, wojewódzki, powiatowy, gminny). Wprowadzenie takiego rozwiązania teleinformatycznego, obejmującego zarówno bazę dostępnego sprzętu, jak również procedur na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej przyczyni się do usprawnienia funkcjonowania systemu ochrony ludności. Ponadto, projektowane rozwiązania zapewniają zdolność do szybkiej adaptacji do wyzwań i zagrożeń, stwarzają ponadresortowy system koordynacji działania podmiotów zarządzania kryzysowego przy jednoczesnym ustawowym umocowaniu wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, wojewody, Prezesa Rady Ministrów jako organów ochrony ludności. Wyposaża podmioty ochrony ludności w narzędzia umożliwiające pełną koordynację realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego między innymi przez jego hierarchizację oraz wprowadzenie mechanizmu kontrolo-nadzorczego.*

(akta kontroli, str. 3972)

NIK zauważa, że wskazane w powyższych wyjaśnieniach projekty ustaw: projekt ustawy o rewitalizacji rzeki Odry i projekt ustawy o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej nie zostały dotąd przyjęte przez Radę Ministrów.

Według powszechnie dostępne danych:

- 1) Projekt ustawy o ochronie ludności oraz o stanie klęski żywiołowej⁶² został przez Ministra skierowany do uzgodnień międzyresortowych, konsultacji publicznych i do opiniowania 5 września 2022 r., a ostatnia zmiana została wprowadzona 18 listopada 2022 r.,
- 2) Projekt ustawy o rewitalizacji rzeki Odry⁶³ został opublikowany na stronie Rządowego Procesu Legislacyjnego 13 kwietnia 2023 r. i nie został do czasu

⁶¹ Dz.U. z 2017 r., poz. 1897.

⁶² <https://legislacja.gov.pl/projekt/12363754> (dostęp w dniu 14 kwietnia 2022 r.).

⁶³ <https://legislacja.gov.pl/projekt/12371401> (dostęp w dniu 14 kwietnia 2022 r.).

zakończenia czynności kontrolnych NIK skierowany do uzgodnień, konsultacji czy opiniowania.

Wobec wskazanych wyżej okoliczności NIK zwraca uwagę na znaczne ryzyko tego, że przedstawione w wyjaśnieniach projektowane zmiany nie zostaną wprowadzone do porządku prawnego i wdrożone do zastosowania zanim sytuacja kryzysowa podobna do tej, która miała miejsce na Odrze w 2022 r., wystąpi w miesiącach letnich po raz kolejny. Zmiany, które mają spowodować ww. ustawy, stanowią zdarzenia przyszłe i niepewne, i jako takie nie powinny ograniczać innych, bieżących działań.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Minister do czasu zakończenia czynności kontrolnych NIK nie opracował nowego, ani też nie zaktualizował obowiązującego PZK MSWiA, pomimo upływu dwuletniego cyklu planowania, co było niezgodne z art. 5 ust. 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym. Jednocześnie Minister nie zwoływał posiedzeń Zespołu Zarządzania Kryzysowego, do zadań którego należało m.in. wypracowywanie wniosków i propozycji dotyczących zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom, a także opiniowanie projektów planów zarządzania kryzysowego (art. 12 ust. 2c ustawy o zarządzaniu kryzysowym). Nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzone zostały uprzednio w trakcie kontroli PI/22/029 *Przygotowanie państwa na zagrożenia związane z działaniami hybrydowym*⁶⁴.

W sprawie uwzględnienia doświadczeń związanych z sytuacją kryzysową, która wystąpiła na rzece Odrze w 2022 r., na potrzeby przygotowania dokumentów planistycznych Dyrektor Departamentu Ochrony Ludności i Zarządzania Kryzysowego wyjaśnił, że (...) *Rządowe Centrum Bezpieczeństwa zaproponowało pracę nad rozszerzeniem katalogu zagrożeń ujętych w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego. Proponowane jest uzupełnienie katalogu o zagrożenie bezpośrednio związane z zanieczyszczeniem wód śródlądowych spowodowane inną przyczyną niż skażenie chemiczne. MSWiA podziela stanowisko RCB i również dostrzega potrzebę rozszerzenia katalogu zagrożeń w niniejszym zakresie. W związku z powyższym pracownicy tut. Departamentu będą brali udział w pracach nad aktualizacją Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego w tym obszarze.*

W sprawie braku zwoływania posiedzeń ZZK MSWiA Dyrektor Departamentu Kontroli w wyjaśnieniu udzielonym z upoważnienia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji stwierdził, że posiedzenia ZZK MSWiA nie były organizowane, ponieważ wszystkie decyzje i ustalenia w przedmiotowej sprawie były podejmowane w ramach odpraw międzyresortowego Zespołu Koordynacyjnego, *który umożliwił znaczną interoperacyjność przedstawicieli różnych resortów, instytucji i służb, w tym mieściło się wykorzystanie informacji z poszczególnych urzędów wojewódzkich.*

W wyjaśnieniu w sprawie przyczyn niezwoływania posiedzeń ZZK MSWiA Sekretarz Stanu w Ministerstwie Maciej Wąsik podał: *mając na uwadze charakter sytuacji ekologicznej na rzece Odrze zwoływanie spotkań Zespołu Zarządzania Kryzysowego, którego członkami, zgodnie z wyżej przywołanym zarządzeniem, są np. Komendant Służby Ochrony Państwa i Dyrektor Departamentu Bezpieczeństwa, wydaje się być niecelowe ze względu na konieczność zaangażowania jednostek lub komórek organizacyjnych, w kompetencjach których sytuacja ekologiczna na rzece Odrze się nie znajduje.*

⁶⁴ Wystąpienie pokontrolne KPB.410.002.01.2022.

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień NIK zauważa, że wprowadzenie niezwłocznych zmian w planach zarządzania kryzysowego jest szczególnie istotne w kontekście wniosków wynikających z opracowań eksperckich dotyczących katastrofy ekologicznej na Odrze, jak np. Wstępny raport Zespołu ds. sytuacji na rzece Odrze⁶⁵ i Raport kończący prace Zespołu ds. sytuacji w Odrze⁶⁶. W zgodnej opinii ekspertów, uwarunkowania konieczne dla rozwoju zagrożenia o takiej charakterystyce (w szczególności zanieczyszczenie i niski stan wody) wciąż występują, przez co istnieje istotne ryzyko kolejnych zdarzeń tego typu. Izba zwraca także uwagę, że rola ZZK MSWiA, jako zespołu doradczego Ministra jest odmienna od roli Zespołu Koordynacyjnego, a zgodnie z PZK MSWiA („Zadania kierownictwa MSWiA w zakresie realizacji zadań zarządzania kryzysowego”), ZZK MSWiA w zależności od zaistniałej sytuacji uruchamia się w pełnym zakresie lub tylko w niezbędnej części.

(akta kontroli, str. 2480, 2832, 3796-3798, 3844)

IV. Uwagi i wnioski

W związku z wnioskiem pokontrolnym przedstawionym w wystąpieniu pokontrolnym KPB.410.002.01.2022 skierowanym do Ministra po kontroli P/22/029 *Przygotowanie państwa na zagrożenia związane z działaniami hybrydowymi*, dotyczącym resortowego planu zarządzania kryzysowego, NIK nie formułuje uwag, ani wniosków w tym zakresie.

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o zapewnienie zwoływania posiedzeń ZZK MSWiA w terminach umożliwiających realizację jego ustawowych zadań.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa NIK. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

⁶⁵ <https://ios.edu.pl/aktualnosci/wstepny-raport-zespołu-ds-sytuacji-na-rzece-odrze/>.

⁶⁶ <https://ios.edu.pl/wp-content/uploads/2022/12/raport-konczacy-prace-zespołu-ds-sytuacji-w-odrze-2>.

Warszawa, 30 czerwca 2023 r.

Prezes
Najwyższa Izby Kontroli
Marian Banaś
/ - /

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonała:
Iwona Zyman, Dyrektor Delegatury w Opolu

Iwona Zyman

Iwona Zyman
DYREKTOR
Delegatury NIK w Opolu
.....
podpis-Dyrektora
Iwona Zyman